

TÉNYEK ÉS NÉZETEK

(1968. halak hava)

Lobogónk: Szenteleky?

Egy pillanatra meg kellett állnom, amikor a Képes Ifjúságban Botka Magdolnának, a becsei Todor Dukin Gimnázium Szenteleky Kornél Önképzőköre elnökének tudósítását olvastam. Szenteleky eddig ritkán emlegetett neve az utóbbi időben előtérbe került. Egy fejezetet kapott a Magyar Tudományos Akadémia kiadásában megjelent magyar irodalomtörténetben, középiskolai tankönyveinkben is előkelő hely jutott neki. A Képes Ifjúság irodalmi alapítványát róla nevezték el, s most szerzünk tudomást arról, hogy egy vidéki gimnázium magyar önképzőköre az ő nevét vette fel. Pedig még emlékszünk arra, hogy voltak, akik sanda szemmel néztek Szenteleky művére, kispolgári irodalmárnak könyvelték el, mi több, amikor válogatott műveinek kiadását készítettük elő a hatvanas évek elején, volt olyan is, aki valamiféle cenzúrát követelt. Mindez elmúlt, csak még senki sem vállalkozott arra, hogy Szenteleky alkotásait felmérje, hogy teljes egészében értékelje műveit és tetteit. Előbb-utóbb azonban el kell készülnie egy monográfiának Szentelekyről (miért ne írna róla valaki disszertációt?), s a vajdasági magyar irodalom most készülő történetében is olyan helyet kell biztosítani Szentelekynek, ami végérvényesen tisztáz minden problémát.

S ezek után feltehetjük a kérdést: miként lehetne méltóképpen megörökíteni Szenteleky Kornél emlékét? Tudomásom szerint nem neveztek még el róla se utcát, se iskolát. Az alapítvány és a becsei önképzőkör az első, amely nevét felvette. Elvárhatjuk-e Sivactól, a kis bácskai falutól, ahol talán már senki sem emlékezik rá, hogy méltó emléket állítson neki? Mert szülővárosában, Pécsettől aligha gondolnak erre, s végeredményben ehhez a városhoz később semmi köze nem volt az írónak. Beszéltek már arról, hogy Zomborban állítanak neki emlékművet. Nem lett belőle semmi. De legalább össze kellene gyűjteni a Szentelekyre vonatkozó s még megtalálható anyagot: fényképeket, kéziratokat, tárgyakat. Műveinek kiadásait. E sorok írója Szenteleky barátaihoz fordult, amikor a Szenteleky-válogatás készült, s fennmaradt levelek, kéziratok után kutatott: sehol semmi sincs már. Nyomtalanul eltűnt Szenteleky gazdag könyvtára, amely főleg a könyvekben található jegyzetek miatt lett volna érdekes. Ki vállalja magára mindennek összegyűjtését? Egy Szenteleky-emlékkönyv kiadása sem elhanyagolható feladat. És még sok minden más.

Ennyit a dolog irodalomtörténeti oldaláról.

Van azonban másik oldala is a kérdésnek.

Botka Magdolna leveléből a lelkesedést éreztem ki, hogy a becsei fiatalok találtak egy nevet, mely számukra jelent valamit. Találtak egy

író, akiben, akinek munkásságában ideált láthatnak. Ezek a fiatalok nem idegen tájakon keresik eszményképeiket, hanem itthon, s nem a divatos ideálokat követik, hanem megkeresik a maguknak legmegfelelőbbet.

Végső ideje volt már, hogy Szenteleky többet jelentsen nálunk pusztán irodalomtörténeti adatnál, mert már ott tartottunk, hogy csak annak tekintettük, de nagyon sajnálnám, ha a lelkes fiatalok, akik Szenteleky nevét lobogóul tűzték ki, csalódnának. „Idősebb emberek, akik ismerték őt, emlegetik néha” — írja a becsei önképzőkör elnöke. Mind kevesebben vannak, akik ismerték, akik beszélhetnének róla. „A pályázati díj kiosztását Sivacon, Szenteleky sírjánál tartjuk meg” — kéri Botka Magdolna. Vajon gondolja-e valaki a sivaci sírt, megtalálható-e még, nem mosták-e le az esők a Kornél nevet a kőről, melyen ott sem volt a Szenteleky név? Mit tudunk még mondani róla a fiataloknak, akik a nevét választották, meg tudjuk-e érteni, tudjuk-e érvekkel támogatni, védeni ezt a választást? Hogy éppen Szenteleky nevét választották s nem másét. Mert biztos, hogy vannak, akik mást választottak, választanak. Lobogónk legyen, lehet-e Szenteleky, vagy csak múltunk alakja, akire néha visszatekintünk, emlékezünk, de nevétől, művétől, eszméjétől, harcától nem várunk már semmit?

Közönség és művészet

A közönség és művészet örök témájáról cikkezett a Politikában dr. Milan Ranković. Kiindulópontja valójában a filmművészet volt, de megállapításait színházra, irodalomra, képzőművészetre is vonatkoztathatjuk.

Egy film tömegsikere még nem jelenti azt, hogy a tömeg egyetért a filmmel. Lehetséges, hogy csak tömeges érdeklődésről van szó. Nem mindig a tömeg hangja az igazi hang, mondja dr. Ranković. Az igazi műalkotások, értékes filmek, mindig megvívják harcukat a konvencionális ízléssel. A fejlett ízlésű közönség mindig kisebbségben van, hangja azonban mértékadó, mert nagyobb a valószínűsége, hogy a közönségnek ez a része éri meg az igazi értékeket, s ebben nem játszik szerepet az, hogy kisebbség. (Ez persze nem jelenti azt, mondja a cikkíró, hogy a fejlett ízlésű közönség nem tévedhet egyik vagy másik esetben.)

Tisztázni kell a közönség fogalmát is. A baj ott kezdődik, hogy a minőséget a mennyiség helyettesíti. A közönséget csak mennyiségi alapon határozzák meg, habár mint minőségről kellene róla beszélni. Ennek alapján egy film tömegsikere nem jogosít fel a darab dicsőítésére. Tudnunk kell, hogy nem minden közönség fogadhat el egy filmet.

Dr. Ranković szerint nem lehet fenntartás nélkül elfogadni azt a jelzőt, hogy minél több közönséget a moziba. Ennek csak akkor lenne értelme, ha mély esztétikai élményt tudnánk biztosítani. Ellenkező esetben a tömegsiker az igazi művészet lefokozását is jelentheti.

Ha ez így van — másképp dr. Ranković okfejtése nem hogy kétséget felőle —, akkor vonatkozik ez a színművészetre, irodalomra, festészetre, szobrászatra, grafikára is. Napról napra tanúi vagyunk annak, hogy az esztétikusok, kritikusok által értékesnek nyilvánított filmek (irodalmi művek, festmények stb.) a közönségnél megbuknak. A közönség „nem érti” őket. „Unalmasak.” S ennek nyomán sokan hajlamosak a tömeg értetlenségét értékítéletté nyilvánítani, esztétikai kritériummá avatni. Holott a tömegnek semmi köze az esztétikához, nem is így közeledik egy műhöz. S az mind a mű, mind a tömeg szempontjából teljesen irreleváns, hogy a tömeg és az esztétikai szempontú kritika között eltérés van. Hisz azoknak a műveknek is van közönségük, melyeket művészeti

szempontból el kell marasztalni, viszont egy olyan alkotás, mely természeténél fogva csak kisszámú közönségnek szól, lehet művésziileg értékes, esztétikailag elfogadható.

Az ilyen kérdések csupán akkor vetődnek fel, ha határesetekről beszélünk. Ma például gyakran van szó a giccsről filmekkel, könyvekkel, zenével kapcsolatban. Ilyen esetekben persze sokkal szigorúbban kell bíráltnunk a dolgokat. Nyilvánvaló, hogy a közönség, a tömeg, a nézők, olvasók többségének véleménye nem lehet esztétikai mérce, de nem is befolyásolhatja az esztétikai elveken alapuló kritikát.

Tankönyv az élő irodalomról

A Tantományi Tankönyvkiadó Intézet kiadásában megjelent egy hatalmas vállalkozás utolsó kötete: dr. Bori Imre és dr. Szeli István tankönyve a gimnáziumok IV. osztálya számára, *Az irodalom élete* címmel. A vállalkozás évekkal ezelőtt indult meg B. Szabó György, Bori Imre és Szeli István közös munkájaként. B. Szabó azóta eltávozott közülünk, Bori és Szeli folytatták a művet. Először négy kötet irodalmi olvasókönyv jelent meg *Az irodalom könyve* címmel s kapott jelentős elismerést, majd követte ezt a tankönyvek sorozata, *Az irodalom élete*, a gimnáziumok négy osztálya számára.

A negyedikes tankönyv zárja a második sorozatot, s egyben pontot tesz a vállalkozás után. Ez a nyolc kötet — mások már elmondták — nemcsak a jugoszláviai magyar tankönyvkiadásban jelent újdonságot, merészséget, sikert, hanem a tartomány, sőt az ország határain túl is egyedülálló, példamutató alkotás.

A negyedikes irodalomtankönyv a mai, az élő magyar irodalmat mutatja be, foglalkozik a világirodalom korszerű jelenségeivel, s mivel a mi tankönyvünk, a jugoszláviai magyar irodalmat s a jugoszláv—magyar irodalmi kapcsolatokat is tárgyalja. Lévén a gimnáziumok befejező osztályának tankönyve, harminc oldalon összefoglalja négy év anyagát is.

Ilyés Gyula, Németh László, Déry Tibor, Weöres Sándor, Tamási Áron, Veres Péter, Pillinszky János, Juhász Ferenc, Hemingway, Faulkner, Sartre, Camus, neorealisták, avantgarde, Gruppe 47, az új szöveg irodalom s a francia új regény: ezek a nevek és irodalmi irányzatok állnak a könyv középpontjában. Annál fontosabb ez, mivel tudjuk, hogy a középkorai magyar irodalomtörténeti tankönyvek általában a halott írókkal fejezik be mondanivalójukat.

Ez a kötet foglalkozik a mai jugoszláviai magyar irodalommal is Gál Lászlótól és Szirmai Károlytól Brasnyó Istvánig és Gobby Fehér Gyuláig. Az élő irodalom nem lehet tananyag, s ez a könyv nem is így prezentálja. Nemhiába *Az irodalom élete* a könyv címe. Az irodalom életét vetíti olvasója elé. Segíti abban, hogy megismerje az irodalmat. Tájékoztatja, vezeti olvasóját. S merem állítani: jó iránytű, pontos tájékoztató. Ebből a könyvből nem tanulni kell, ezzel élni kell. Ez az a könyv, melyet pedagógusok és diákok nemzedékei vártak, s most, ha kezükbe veszik, nem fognak csalódní benne.

Az irodalom új barátokat fog szerezni általa.

Költői homály

Szeretem a kissé homályos költői képeket; különös szépségeket rejthetnek magukban. S a titkok feltárása, a fátylak fellebbentése a legszébb kalandok közé tartozik.

Homályos képet használt egy költőnk saját magáról szóló írásában is. Íme:

„...szeretettel ölelem össze az ifjú vágyak bazsarózsáit, és nyújtom az olvasónak, aki száz kufár lélek közül is kiválaszt és a legszerényebb faluban is igéje papjaként üdvözl.”

Hát homályosnak, ha úgy akarjuk, homályos, de a fátylakat jobb nem fellebbenteni. Hadd maradjon meg ez a mondat homályos. Hátha nem értik meg a kufárok, miről van szó.

Habár... azt hiszem, a kufártársak előtt teljesen világos, mit akart mondani a cikkkíró.

Akkor minek a költői homály?

Kufárok és papok, öleljük hát össze ifjú és agg vágyaink bazsarózsáit, és nyújtsuk át az olvasóknak, hátha bennünket is kivételes megtiszteltetésben részesít a falvak irodalompartoló népe.

Régi szerzők joga

Az új törvényben, mely most készül nálunk a szerzői jogokról, minden valószínűség szerint helyet kap a domaine public payant intézménye. Ennek bevezetését főleg az írók követelik. Valóban, szinte logikus, hogy nálunk is létrejöjjön ez az intézmény, hisz ha régi, több száz éves festményekért joga van pénzt kérni a tulajdonosnak, ha eladja őket, miért ne fizessünk régi írók műveikért is.

Természetesen kérdéses azoknak a műveknek a tulajdonjoga, melyek szerzői több mint ötven évvel ezelőtt haltak meg. Jelenleg a szerző utódjainak ötven év után nincs joguk a szerzői jogdíjra. Kire szálljon át a jog? A törvény, úgy látszik, olyan rendelkezést hoz, hogy ekkor a közösséget, illetve az élő írókat illeti meg a szerzői jog. Látszólag van ebben valami. Valójában azonban másképp áll a dolog.

Régi szerzők műveiből csak a legértékesebbeket adják ki, a már klasszikus műveket. Leginkább diákoknak vagy a széles olvasóközönségnek szánt sorozatokban jelennek meg. Ezeknek a könyveknek olcsóknak kell lenniük, az alacsonyabb árat pedig részben az teszi lehetővé, hogy az előállítási költségeket nem terheli a szerzői jogdíj. A domaine public payant bevezetése tehát csak megdrágítaná az egyébként sem olcsó könyveket, főleg azokat, melyeknek okvetlenül olcsóknak kell lenniük.

Nem indokolatlan tehát így feltenni a kérdést: ha már nálunk is be kívánják vezetni a domaine public payant intézményét, fordítsák a befolyt összeget a könyvtárak megsegítésére, a könyvek árának csökkentésére, s nálunk az eladhatatlan művek leírására. Így lenne társadalmilag is megokolt a domaine public payant bevezetése, s csak így tudjuk elképzelni a bizonyára nem csekély összeg ésszerű és becsületos felhasználását.

Magyar költészet Romániában

Kányádi Sándor a múlt év novemberében Bécsben az osztrák Pen Clubban előadást tartott a romániai magyar költészetéről. Az előadás — melynek szövegét a Korunk 1968. évi első száma közli — érdekes adatokat tartalmaz, ezért szeretném itt idézni néhány részletét.

„Íme költészetünk személyleírása.

Neve: romániai magyar költészet.

Állampolgársága: román.

Nemzetisége — nyelve, hagyományai —: magyar.

Születési helye és ideje: az első világháború után új államiségba került Erdély...

Szülfanyja és dajkája: Erdély szellemi öröksége, az a szellem, melynek védőszárnyai alatt addig is több komoly magyar, román és szász kulturális kezdeményezés vált valóra s hagyott századokra visszamenően emléket, értéket maga után ...

Iskolai végzettsége: kijárta, mondhatni, a század minden jelentősebb irodalmi iskoláját a szürrealizmustól a szocialista realizmusig, olykor még a rövidebb lélegzetű tanfolyamokon is jelen volt, kivált a két világháború között. A szélsőségekről néhány tisztavirág-életű lap és kiadvány tanúskodik, a komolyabb, felelősségteljesebb vállalkozásokról pedig maradandó művek s két jelentős folyóirat: a polgári humanista szemléletű Erdélyi Helikon s a vele egyidőben, a húszas évek végén indult, közép-európai hatósugarú baloldali Korunk... A felszabadulás után pedig az Utunk című hetilap, az Igaz Szó című folyóirat, valamint az újjáéledt Korunk játszanak szerepet életében.

Különleges ismertetőjelei: a romániai magyar költészet egyik s talán legfontosabb sajátossága, amiben különbözik magyarországi fivéréétől: a romániaisága. Ez a két világháború között azt jelentette, szemben az irredentizmussal, hogy a romániai magyarságnak Románia a hazája. Ki kell alakítania a maga kultúráját, kapcsolatot kell teremtenie a román és a hazai német kultúra haladó demokratikus erőivel, mintegy hidat verve a kultúrák közé. Ez a hídverés elsőnek a költészetben, az irodalomban indult el, s folytatódik ma is fokozott erővel, a szocialista Romániában, a különböző nemzetiségű költők közti személyes barátság számos példájával bizonyíthatnám.

A romániai magyar költők java egyben elsőrangú fordító is, s a világliteratúra mellett elsősorban a román költészetet fordítják. Nem hinném, volna még nyelv a világon, melyre annyi román vers volna s olyan színvonalon fordítva, mint magyarra, ugyanígy próza is. A román irodalommal, költéssel szoros és bensőséges viszonyunkból adódóan líránk sajátos latin árnyalatokkal gazdagodott. Azzal, hogy sorsunk hivatalosan is a románsághoz kapcsolódott, mentesültünk attól a bizonyos nemzeti köztehverviseléstől, melyet a magyar költészet egész történelme folyamán szíven viselt, s amelyből csodálatos, e nembn páratlan, de jórészt túlságosan csak a magyarságot érdeklő művek születtek. A romániai magyar költészet két lehetőség előtt állt: az egyik az önnön sebeit nyalogató provincializmus, a másik az egyetemesebb mondandók felé orientálódás. Ezt a lehetőséget ismerte föl ez a költészet mindjárt a kezdet kezdetén, mikor az addigi legmodernebb magyar líra, a Nyugatos, az Ady-nemzedék ilyen irányú eredményeinek továbbvitelére vállalkozott. Líránk — állandó harcban állva a szüntelenül kísértő provincializmussal — a romániaiság s az európaiság kettős vonzatában kereste s keresi ma is életérzése számára a legmegfelelőbb kifejezési módokat.

Akárhogyan is van, bizonyos, hogy itt a Duna-medencében a körülbelül félezerre tehető magyar verset író költők és nem költők közül több mint százan jelenleg a romániai magyar műzsának teszik a szépet. Nálunk az utóbbi években átlagban három-négy fiatal magyar költő debütál kötettel. Nemrég jelent meg 28 fiatal magyar költő antológiája.

A verseskönyvek átlag ezer példányban jelennek meg. Vannak költőink, kiknek könyveit órák alatt szétkapkodják. És azt sem mondhatjuk, azért, mert nincs jobb. A romániai magyar olvasó két rangos világirodalmi folyóiratból — a román *Secolul 20*-ból s a budapesti *Nagyvilágból* — követheti nyomon a mai modern világírókat. A könyvkiadás is — elég csak egy UNESCO-statisztikába pillantani — olcsón és nagy példányszámban kínálja a klasszikus és élő világirodalmat... Van tehát összehasonlítási alapja az olvasónak. Nálunk a költészet válsága egyelőre inkább mintha a költők inflációs tömegében mutatkozna.

A romániai magyar költészet nem jövőtlen: olvasóban, költőben egyaránt kifogyhatatlan..."

Akármennyire más a mi irodalmunk helyzete, akármennyire másképp keressük a megoldást problémáinkra, s nézünk másképp a tényekre, sok mindenben el kell gondolkodnunk. Irodalmunk más utakon jár, másképp tesszük fel a kérdéseket, másképp keressük rájuk a választ is, a sajátosságokra azonban fel kell figyelnünk, s habár lényeges dolgok választanak el bennünket, megtalálhatjuk azt is, ami közel hoz, összeköt.

Rendőrség és irodalom

Új Híd-díjasunk, Tolnai Ottó nyilatkozott többek között a Képes Ifjúságnak is. Ebből az interjúból szeretnénk idézni ezen a helyen:

„— Egyik költőnkéről írtad, hogy konfliktusa a konkrét idővel nemcsak azzal az általánossággal magyarázható, hogy a »hidegháború« generációjának tagjaként élte meg korát, de sokkal inkább azzal, hogy a korszak, amelyben verseit írta, egyben a »belügy« korszaka is volt, ha lehet így nevezni. Hogyan látod nemzedéked szerepét abban a korszakban?

— Az előttünk járó nemzedék belenőtt abba a korszakba, mi abban indultunk. S mert akkor indultunk, amikor zenitjére jutott az a korszak, meg kellett írunk az első fiatalkori düh hajtotta verseket. Itt történt valami a »fű alatt« (ahogyan a futballisták mondják), amiről még most sem tudom: valóság volt-e vagy csak képzelődés? Éreztük társadalmunk, adminisztráciánk-bürokráciánk nyomását, szembetaláltuk magunkat e korszak jellegzetességével vagy vélt jellegzetességével. Attól tartok, sokszor csak én éreztem ennek súlyát, s épp ezért mondom: lehetséges, hogy sokszor hallucináció volt csupán. Néha azonban vaskos valóság: ha valahol a provinciában elveszett egy fegyver vagy letéptek egy zászlót, az illetékesek első dolga volt megvizsgálni, milyen kapcsolatban volt ez velem vagy a Symposionnal (vörös posztó voltunk a szemükben), sorra kihallgatták barátaimat s barátnőimet stb. Abban az időszakban irodalmi eredményeket kellett elérnünk, a társadalmi nyomással is szembe kellett szegülnünk — tehát konkrét hatásra írtunk.

— Miért mondtál le a Symposion szerkesztéséről?

— Egy pillanatban olyan erősnek éreztem a nyomást, hogy lemondtam és Zágrábba távoztam. Bár lehetséges, hogy épp akkor valóban hallucináltam, mert kollégáim közül csak néhányan sejtették, mi készített erre. De hogy félreértés ne essék, meg kell azt is mondanom: a »valóság«, a »nyomás« ez esetben csak provinciális dimenziókban érthető, tehát nem volt életveszélyes, mint a siptároknál. Am bürokráciánk továbbra is fenntartotta velünk szemben a gyanúját; a vádak nevetségesek voltak, mégis okosabbnak látta, hogy csak maradjon a bélyeg ránk sütvé. S ennek csak most kezdődik a föloldódása."

A „belügy” korszakában a rendőrség tehát költőkre is vadászott, de ők így is megtalálták helyüket: „konkrét hatásra” írtak, lemondtak, távoztak. Szerencsére, a „nyomás” „nem volt életveszélyes, mint a sítároknál (!)”, ám a bélyeg megmaradt — a költőkön. Azóta történt egy és más, megindult a „földoldódás”, a „belügy korszaka” bevonult az irodalomtörténetbe, s lám, költőnket méltónak találták a Híd-díjra is.

Egy apostol

Manapság nyilván tartják a rekordereket: akik napokig vagy hetekig éheznek, vagy, ellenkezőleg, hihetetlen mennyiségű élelmiszert fogyasztanak, esetleg gramofonlemezzel vagy borotvapengével táplálkoznak, akik gyalog teszik meg az utat Pest és Moszkva között, vagy élve eltemetetik magukat, hogy néhány nap múlva sértetlenül keljenek fel sírjukból... A sportrekorderekről meg ne is szóljunk...

A lapok megemlékeztek Ratomir Damjanović belgrádi egyetemistáról — ki tudja, eljut-e híre a határokon túl is —, aki egyfajta rekordot állított fel. Huszonnégy óra hosszát szinte megállás nélkül verseket szavalt. 444 verset hallottak azok, akik végigülték ezt a szeánszt. Dávid király zsoltáraitól Branko Miljković verseiig egyéni antológiát mondott el fejből Damjanović. Micsoda teljesítmény! De nem is a teljesítmény a legsodálattaméltóbb. Inkább a rajongás, a költészet iránti határtalan rajongás az, amit mindenek felett tisztelnünk kell. Mert Damjanović nem a rekord kedvéért szavalt egy álló napig, hanem a költészet kedvéért. A költészet ügyét és szeretetét hirdette. Lelkesen és önfeláldozón. Ma, amikor az emberek sportolókért és filmszillagokért lelkesednek is oly csekély az áldozatkészség.

Ratomir Damjanović nem is rekorder.

Apostol.

Rádiótragédia

A jugoszláviai magyar közművelődés helyzetének, a jugoszláviai magyar irodalom jelenének és távlatainak kutatását, vizsgálatát is feladatul tűzte ki az Új Symposion szerkesztősége a Sinkó Ervin-munka-évben. Ennek jegyében készített kimerítő elemzést Gerold László az újvidéki rádió drámai műsoráról. Írását a folyóirat 1968. januári számában közölte. Gerold többek között ezekre a megállapításokra jutott:

„Kevés a hangjátékunk.”

„A tizennyolc író közül csak egyetlenegy vajdasági.”

„... a rádiódráma szerkesztősége nem követi a vajdasági írók szépirodalmi munkásságát.”

„A rádiódráma szerkesztősége... a rendelkezésére álló anyagi eszközökből nem igyekszik támogatni, fejleszteni sem az itt élő magyarok, sem szlovákok, sem románok irodalmát. Sajátos céljai követése helyett azonban inkább csak utánazza a belgrádi, zágrábi, szarajevói s a többi rádiódráma szerkesztési koncepcióit.”

Gerold alaposan, körültekintően, meghatározott követelmények alapján vizsgálta a rádiódráma szerkesztőségének munkáját. Megállapításai cseppet sem örvendetesek. A jugoszláviai magyarok rádiódrámai műsorának kétségtelenül más milyennek kellene lennie. Mint ahogy más a könyvkiadásunk, mint ahogy mások folyóirataink. Talán egy nyílt eszmecsere segítene. S hogy eddig ilyen nem volt, annak oka valószínűleg abban keresendő, hogy valaki vagy valakik félnek a nyilvánosságtól és a bírálattól.

Nem sok jót talált Gerold László a Novi Sad-i Rádió rádiódramaműsorában. De tulajdonképpen kár is volt ott valamit keresnie. A Sinkó-munkaévv, melynek keretében írása készült, a jugoszláviai magyarság kulturális élete problémáinak kutatását tűzte ki céljául. Márpedig — Gerold cikke csak megerősítette ezt a meggyőződésünket — az újvidéki rádió rádiódramaműsorának vajmi kevés köze van a jugoszláviai magyarok kulturális életéhez.

Talán innen származnak a félreértések is.

A letagadott könyv

Anról számol be a budapesti Könyvtájékoztató munkatársa, hogy az Európa Könyvkiadó új sorozatának első köteteként Vasko Popa Ostromlott derű című verskötete jelenik meg Weöres Sándor fordításában. Nagyon örülünk ennek, mert Vasko Popát a legnagyobb élő jugoszláv költők egyikének tartjuk, s külön öröm számunkra, hogy verseit a legnagyobb élő magyar költők egyike, Weöres Sándor fordítja. A magyar olvasók tehát méltó fordításban kapják kézhez Popa verseit, s ez annál is fontosabb, mert a magyar olvasóközönségnek, melyet a költészet barátjaként tartunk számon, ismernie és szeretnie kell Vasko Popa verseit is.

Örömünket sajnos megzavarta valami. Nem a készülő könyv, dehogy.

A Könyvtájékoztató munkatársa szerint az Európa kiadványa lesz Vasko Popa „első magyar nyelvű kötete”. Ez csak félig igaz. Vasko Popának már megjelent kötete magyar nyelven. 1963-ban Újvidéken, a Forum kiadásában. A kötetet Pap József költő, műfordító állította össze, a verseket kilenc jugoszláviai magyar költő és műfordító ültette át magyarra. A könyv érdekessége, hogy kétnyelvű tehát a magyar fordítás mellett megtalálhatók benne az eredeti versek is. Tudomásunk szerint a Forum Könyvkiadó a könyvből Magyarországra is szállított.

Ennyit az igazság kedvéért.

Ha a Könyvtájékoztatónak az a feladata, hogy az olvasókat tájékoztassa, akkor a lap munkatársa — enyhén szólva — nem tett eleget kötelességének. Enyhén szólva.

Tomán László